

В.С. СЕРГІЄНКО, В.В. ФІТІЛЬОВА, Г.М. КОПТЄВА

АНАЛІЗ РОЗВИТКУ АКЦИЗНОГО ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ

Проаналізовано основні тенденції розвитку акцизного оподаткування в Україні. Порівняно ставки акцизного податку на окремі види алкогольних напоїв в Україні та країнах – членах ЄС, здійснено аналіз динаміки зростання ставок акцизу на спирт етиловий в Україні. Проаналізовано фискальну значимість акцизного оподаткування в Україні. Розглянуто напрями подальшого розвитку акцизного оподаткування в Україні.

Ключові слова: акцизний податок, акцизне оподаткування, адвалорний акциз, специфічний акциз, мінімальний акцизний податок, акцизне навантаження, тютюнові вироби, алкогольні вироби.

Проанализированы основные тенденции развития акцизного налогообложения в Украине. Проведен сравнительный анализ ставок акцизного налога на отдельные виды алкогольных напитков в Украине и странах - членах ЕС, осуществлен анализ динамики роста ставок акциза на спирт этиловый в Украине. Проанализирована фискальная значимость акцизного налогообложения в Украине. Рассмотрены направления дальнейшего развития акцизного налогообложения в Украине.

Ключевые слова: акцизный налог, акцизное налогообложение, адвалорный акциз, специфический акциз, минимальный акцизный налог, акцизная нагрузка, табачные изделия, алкогольные изделия.

The main trends in the development of excise taxation in Ukraine are analyzed. A comparative analysis of excise tax rates for certain types of alcoholic beverages in Ukraine and EU countries has been carried out, and the dynamics of the growth of excise rates for ethyl alcohol in Ukraine has been analyzed. The relationship between consumption volumes and the size of excise rates for alcohol is defined. The fiscal importance of excise taxation in Ukraine in 1998-2017 is analyzed. It is determined that for the Ukrainian economy during the development of crisis phenomena, the fiscal significance of the excise tax is characterized. The directions of the further development of excise taxation in Ukraine are considered.

Keywords: excise tax, ad valorem excise tax, the specific excise tax, the minimum excise tax, excise burden,

Вступ. Розроблення акцизної політики, особливо по відношенню до товарів, які шкодять здоров'ю, є досить складним завданням, а прості рішення, такі як прямі заборони, високі акцизи тощо, мають досить обмежений вплив, оскільки основа попиту не ціна товару, а бажання його споживати. Водночас різке підвищення акцизів на підакцизну продукцію, призводить до спаду вітчизняного легального виробництва цієї продукції та відповідно сприяє збільшенню незаконно виробленої, контрафактної та контрабандної продукції на внутрішньому ринку України.

Постановка проблеми. Відповідно до пункту 9.1 статті 9 Податкового кодексу України (далі – ПКУ) до загальнодержавних податків належить, зокрема, акцизний податок, який згідно з п.п. 14.1.4 п. 14.1 ст. 14 ПКУ є непрямим податком на споживання окремих видів товарів, визначених ПКУ як підакцизні, що виключається до ціни таких товарів (продукції) [1].

Отже, акцизний податок, в першу чергу, виконує фискальну функцію, тому основними критеріями ефективності законодавства, що регламентує питання оподаткування, є забезпечення сталих надходжень коштів до державного бюджету. Водночас акцизний податок є інструментом впливу держави на споживання товарів, шкідливих для здоров'я. Проте вирішення цих питань має здійснюватись з урахуванням балансу інтересів держави, бізнесу та суспільства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Наукове вирішення проблем акцизного оподаткування та дослідження фискальних і регулюючих аспектів акцизу знайшли своє відображення у дослідженнях В. Андрушенка, О. Василика, О. Данілової, В. Вишневського, В. Федосова, А. Крисоватого, Ю. Іванова, В. Мельника, А. Соколовської та ін. Однак, відаючи належне їх науковим здобуткам, слід

зазначити, що окремі аспекти впливу акцизного оподаткування на соціальні та економічні процеси в Україні підлягають подальшому розгляду та вдосконаленню.

Метою статті є аналіз акцизного оподаткування в Україні, визначення основних тенденцій, характерних для вітчизняної податкової системи в різні періоди економічного розвитку, обґрунтування фискальної та регулюючої складових впливу акцизного оподаткування на економічні процеси в державі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Акцизний податок, як і всі інші податкові платежі, виконує дві функції: фискальну та регулюючу. З одного боку, акцизне оподаткування забезпечує надходження коштів до бюджету, а з іншого боку, через встановлення переліку підакцизних товарів та окремих елементів податку, – регулює обсяги споживання таких товарів.

За період 2003–2017 рр ставка податку на спирт етиловий неденатурований в Україні в гривневому еквіваленті зросла майже у 8 раз – з 16 грн за 1 л до 126,96 грн за 1 л. При цьому при перерахунку зазначених ставок за курсом євро, що діяв на момент їх встановлення, зростання ставок було не настільки суттєвим – з 2,8 до 4,7 євро. Протягом 2003–2007 рр. ставка податку була відносно стабільною як у гривневому вираженні, так і в перерахунку в євро. У зазначений період економіка України перебувала на стадії економічного зростання.

Упродовж 2008–2016 років середня ставка акцизу на пачку сигарет в Україні зросла в 14 разів, завдяки чому надходження до Держбюджету зросли з 3,5 млрд грн у 2008 році до 22,2 млрд грн у 2015 році, при скороченні обсягів продажу з 125 мільярдів до 73 мільярдів сигарет та зменшенні поширеності куріння в Україні (серед осіб старше 12 років, за

даними Держстату) з 25,6 % (2006 р.) до 18,4 % (2015 р.).

Виконання Рамкової конвенції ВООЗ із боротьби проти тютюну та Угоди про асоціацію між Україною та ЄС (ст. 352) передбачають щорічне зростання ставок акцизів на регулярній основі із врахуванням рівня інфляції та доходів населення. Відповідно до євроінтеграційних зобов'язань, Україна має підвищити

специфічну ставку акцизу на сигарети до 90 євро за 1000 штук. А станом на 2017 р. цей показник складає 425,75 гривні, або 15 євро, у 2018 р. – 596,05 грн.

Як видно на рисунку 1, стрибки акцизних ставок в Україні дивним чином співпадають із кризовими періодами, коли потрібно було за будь-яку ціну компенсувати втрати бюджету від падіння економіки.

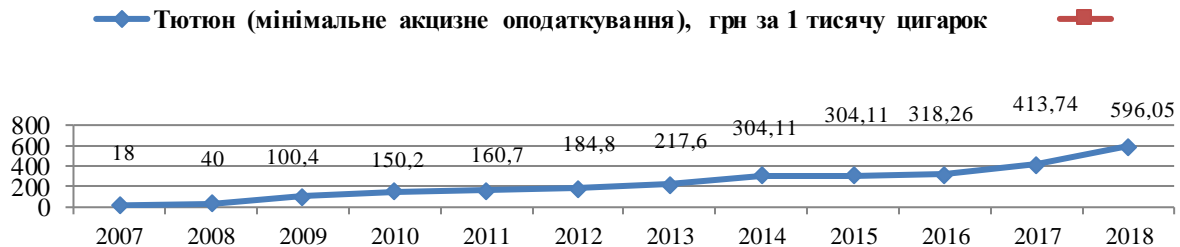

Рисунок 1 – Акцизні ставки для тютюнових товарів в Україні, грн

У 2008–2010 рр. відбулося істотне зростання (майже вдвічі в гривневому вираженні) ставки податку. У цей період економіка держави, як і вся світова економіка загалом, перебувала в стані фінансово-економічної кризи, бюджетні надходження скоротилися, а істотне підвищення акцизів сприяло збільшенню доходів бюджету.

У даний період, як наслідок кризи, також мали місце інфляційні процеси (у 2008–2009 рр. індекси інфляції склали 102,9 % щорічно). А, отже, зростання ставок акцизу, виражених у гривневому еквіваленті, дозволяло також захистити обсяги акцизних надходжень бюджету від впливу інфляційних процесів (таблиця 1).

Таблиця 1 – Динаміка індексів споживчих цін по Україні та ставок акцизного податку

Показник	Роки		
	2014	2015	2016
Індекс споживчих цін (загальний на товари та послуги), в тому числі:	124,9	143,3	104,9
на алкогольні напої, в тому числі на:	125,6	129,7	110,4
спирти	128,9	128,4	108,0
вино	113,9	131,8	113,7
пиво	126,4	132,8	115,5

Отже, основним чинником, що впливав на підвищення цін на підакцизну продукцію в Україні у 2014–2015 роках, була інфляція, а у I півріччі 2016 року – різке підвищення ставок акцизного податку на цю продукцію. Водночас індекс споживчих цін на пиво протягом усього досліджуваного періоду перевищував індекс споживчих цін на алкогольні напої відповідно на 0,8, 3,1 та 5,1 відсоткових пункти.

Починаючи з 2014 р., вітчизняна економіка перебувала в кризовому становищі внаслідок впливу низки соціальних, політичних та економічних процесів. Відбулося істотне зростання курсів іноземних валют – знецінення національної грошової одиниці. Ставка акцизу на спирт етиловий неденатурований у гривні в цей період збільшилася майже в 2,5 рази, однак в євро-еквіваленті відбулося навіть певне скорочення ставок за рахунок стрімких коливань курсів валют і зниження вартості гривні. При цьому у 2015 р. був запроваджений додатковий акциз із роздрібною реалізацією підакцизної продукції суб'єктами роздрібною торгівлі алкогольних напоїв, тютюнових виробів, палива. Даний акциз встановлювався місцевими радами на територіях

окремих територіальних громад і є важливим джерелом доходів місцевих бюджетів.

Відносно фіскальної значимості акцизного податку протягом 1998–2017 рр., то за даний період вона істотно підвищилася. Так, якщо в 1998 р. частка акцизного податку в загальному обсязі надходжень державного бюджету складала 7,8 %, то на кінець 2016 р. така частка вже сягала 14,6 %. Наразі акцизний податок є другим після ПДВ за часткою формування дохідної частини Державного бюджету України.

Протягом 2003–2008 рр. спостерігалось збільшення частки акцизних надходжень. У 2009 р. в Україні мали місце наслідки світової фінансово-економічної кризи, були підвищені ставки акцизу за основними видами підакцизної продукції. Протягом 2010–2013 рр. частка надходжень акцизного податку була відносно стабільною. У період з 2014 по 2016 рр. фіскальна значимість акцизного податку знову почала зростати [4].

Таким чином, у періоди економічного спаду в Україні частка акцизного податку в доходах бюджету має стабільну тенденцію до зростання, що пов'язано,

передусім, зі збільшенням ставки податку, незважаючи на те, що база оподаткування (особливо відносно алкогольних напоїв) у такі періоди дещо скорочується.

Стосовно структури податкових надходжень акцизного податку від різних видів підакцизної продукції, то протягом 2014–2016 рр. вона дещо змінилася. У 2014 р. найбільшу частку надходжень забезпечувала реалізація тютюнових виробів, у 2015–2016 рр. ситуація змінилася, і більшого фіскального значення набула реалізація нафтопродуктів. Дана ситуація пояснюється як збільшенням ставок акцизів

на пальне, так і розширенням бази оподаткування, зокрема за рахунок речовин, що використовуються як компоненти моторного палива, альтернативні види палива. Слід зазначити, що в даний період відбулася зростання ставок майже на всі групи підакцизних товарів. У 2015 р. ставка на нафтопродукти в середньому зросла в 1,5 рази [3].

Частка надходжень акцизного податку на спирт етиловий та алкогольні напої протягом 2012–2016 рр. демонструє стабільну тенденцію до зростання (рисунк 2).

Надходження до Державного бюджету акцизного податку на алкоголь, млрд.грн

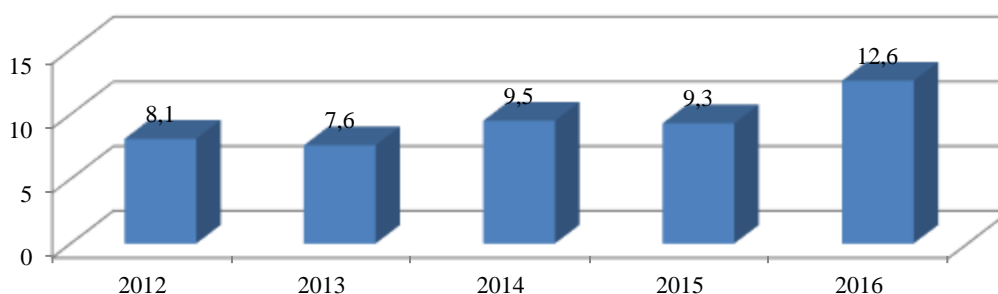

Рисунок 2 – Надходження до Державного бюджету України акцизного податку на алкогольні вироби, млрд.грн

Надходження зростали у 2014 р. та 2016 р., коли були суттєво підвищені ставки акцизу. У 2017 р. надходження продовжували зростати. Якщо порівнювати надходження за перші дев'ять місяців, то надходження до держбюджету від алкогольних акцизів загалом за два останні роки зросли на 46%.

Темпи зростання були набагато більшими у 2016 р., бо тоді ставки акцизу зросли на 50 % на лікєро-горілочні вироби, на 200 % — на

слабоалкогольні напої, на 100 % — на інші алкогольні напої, а у 2017 році — лише на 20 % на лікєро-горілочні вироби та на 12% — на інші алкогольні напої, а на слабоалкогольні напої ставку знизили.

Завдяки підвищенню ставок акцизу протягом січня-вересня 2017 року держбюджет отримав додатково 842 млн грн, що на 9 % більше, ніж у цей же період 2016 року, незважаючи на зменшення виробництва алкогольних напоїв (таблиці 2).

Таблиця 2 – Взаємозв'язок між обсягами надходження акцизу на алкоголь та його виробництвом

Виріб	Січень-вересень, рік			Зміни за рік (+; -)	
	2015	2016	2017	2016	2017
<i>Акцизні надходження, млн грн, Держказначейство</i>					
Лікєро-горілочні вироби	4 016	4 665	4 791	+16	+3
Виноробна продукція	689	901	1 136	+31	+26
Пиво	1 922	3 314	3 790	+72	+14
<i>Усього:</i>	<i>6 720</i>	<i>8 976</i>	<i>9 818</i>	<i>+34</i>	<i>+9</i>
<i>Виробництво, млн дал, Держстатистика</i>					
Горілка	13,0	11,5	9,6	-12	-16
Слабоалкогольні напої	9,0	6,1	5,7	-32	-7
Вино	8,8	9,1	8,2	+3	-10
Пиво	153,0	146,0	142,0	-5	-3

Також важливим джерелом місцевих бюджетів у 2015–2016 рр. став акциз з роздрібного продажу підакцизних товарів, а саме: палива, тютюнових виробів та алкогольних напоїв. Даний різновид акцизного податку у 2016 р. став четвертим за значимістю джерелом доходів місцевих бюджетів. Протягом 2015–2016 рр. простежується стабільна тенденція до зростання надходжень за даним податком до бюджетів.

Відносно палива роздрібний акциз було скасовано з 1 січня 2017 р., оскільки мали місце масові випадки ухилень від його сплати через

складності здійснення контролю за його справлянням для органів фіскальної служби.

У 2016 р. надійшло 11,628 млрд грн. акцизного податку, що майже на 50 % більше, ніж у попередньому році. Слід зазначити, що така зростаюча тенденція в надходженнях даного акцизу, перш за все, пов'язана зі зростанням цін на підакцизну продукцію. Так, протягом 2015–2016 рр. розмір роздрібних цін на алкогольні напої в середньому збільшився на 40 % [3], при цьому обсяги споживання алкогольних напоїв в даний період демонстрували тенденцію до скорочення. У 2017 р., дана тенденція до

зростання надходжень роздрібного акцизу до місцевих бюджетів зміниться на протилежну, оскільки роздрібний акциз, як вже було зазначено вище, на пальне з 1 січня 2017 р. було скасовано, а замість цього відбулося зростання ставки основного акцизу.

Отже, в Україні спостерігається тенденція до посилення фіскальної функції акцизного податку на спирт етиловий в періоди спадів економічної активності в державі. У такі періоди відбувалося істотне зростання ставки акцизу.

Однак, зважаючи на загальну тенденцію до збільшення ставок акцизу на спирт етиловий в Україні, що має місце протягом останніх років,

необхідно звернути увагу на те, що загальний рівень ставок акцизного податку на алкоголь в Україні наразі є набагато нижчим, ніж у країнах ЄС. Для країн ЄС встановлено мінімальні ставки акцизного податку на алкогольні напої згідно з Директивою ЄС 92/84. Відповідно до даного документа алкогольні напої розділено на такі категорії: пиво, вино, заброджені напої, відмінні від вина та пива, проміжні продукти (сидр) та алкогольні напої, вироблені зі спирту етилового [2]. Така класифікація дещо відрізняється від вітчизняної. Ставки акцизного податку на алкоголь в Україні та країнах ЄС за основними категоріями алкогольних напоїв наведено в таблиці 3.

Таблиця 3 – Ставки акцизів на окремі види алкогольних напоїв в Україні та європейських країнах у 2017 р.

Продукт	Мінімальна ставка акцизу для країн ЄС (євро за 1 л)	Ставка акцизу в Україні (грн за 1 л)		Ставка акцизу в Польщі (євро за 1 л)	Ставка акцизу в Литві (євро за 1 л)	Ставка акцизу у Франції (євро за 1 л)	Ставка акцизу у Великобританії (євро за 1 л)
Пиво	0,0074	2,78	0,097	0,0183	0,0336	0,0741	0,2494
Натуральні вина	0	0,1	0,003	1,58	0,7789	0,0377	3,7714
Заброджені напої, відмінні від вина та пива (сидр)	0	1,06	0,037	0,2285	0,7789	0,0377	3,7704
Спирт етиловий	5,50	129,96	4,46	13,43	13,43	17,37	37,54

наразі в Україні, як і в більшості країн ЄС, при визначенні ставок акцизного оподаткування вплив вживання алкогольних напоїв на стан здоров'я громадян не є вирішальним фактором.

Так, лише в меншості держав – членів ЄС були розглянуті питання охорони здоров'я та соціальні аспекти як значущі фактори при встановленні ставок податку. Тільки в таких країнах ЄС, як Швеція, Фінляндія, Данія, Естонія, Ірландія приділено достатню увагу медичним і соціальним складовим при встановленні ставок акцизу на алкоголь [5].

Зростання ставки акцизного податку на спирт етиловий в Україні, а також негативні тенденції в економіці, зростання мінімальних оптових і роздрібних цін на алкогольні напої, зниження рівня реальних доходів населення привели до відповідного зменшення обсягів реалізації горілки та лікеро-горілочаних виробів.

Ставка акцизу на пиво в Україні вища, ніж встановлений в ЄС мінімум, до того, ж перевищує ставки, що застосовуються в окремих європейських країнах.

Зауважимо, що чимало країн ЄС застосовує нульову ставку акцизу щодо вин. На 1 січня 2015 р. така ставка була встановлена для звичайних (натуральних) вин у 15 країнах ЄС (Болгарії, Чехії, Німеччині, Греції, Іспанії, Хорватії, Італії, Кіпрі, Люксембурзі, Угорщині, Австрії, Португалії, Румунії, Словенії, Словаччині), а для ігристих – у 9 країнах (Болгарії, Греції, Іспанії, Хорватії, Італії, Кіпрі, Мальті, Португалії та Словенії).

Акциз на натуральне вино, а також сидр (перрі) в Україні є досить низьким у порівнянні з тим, що

справляється в європейських країнах.

У порівнянні зі встановленим європейським мінімумом акцизних ставок діючі в Україні акцизи на спирт є трохи нижчими. Однак слід враховувати, що діючі в ЄС мінімуми не переглядалися з моменту їх запровадження в 1992 р. Тому наразі акцизні ставки на алкогольні напої, вироблені зі спирту етилового, у більшості європейських країн у декілька разів перевищують мінімальний поріг [5]. Цим пояснюється низька вартість міцного алкоголю в Україні порівняно з країнами ЄС.

Як зазначалося раніше, окрім фіскальної функції, оподаткування виконує також регулюючу функцію, спрямовану на обмеження вживання підакцизних товарів.

У 2008 р. було реалізовано 22 декалітри горілки та лікеро-горілочаних виробів, а у 2015 р. – 10 декалітрів. Однак при цьому має місце такий негативний ефект, як заміщення вживання легального якісного підакцизного продукту більш дешевим фальсифікатом, що призводить до низки негативних наслідків, таких як фінансові втрати державного бюджету та сумлінних виробників алкогольних напоїв (через зменшення обсягів реалізації), а також збільшення кількості випадків отруєння споживачів, що вживали подібну продукцію (деякі з таких випадків були смертельними).

Обсяги нелегальної торгівлі алкогольними напоями практично не аналізуються органами державної влади, проте, за оцінками різних експертів, нелегальний ринок горілки у 2015 році становив 40–45 % усього ринку цієї продукції. У 2016 році внаслідок подальшого різкого підвищення ставок

акцизного податку частка тіншового обороту горілки на кінець року може досягнув 60 відсотків.

Експерти зазначають, що основними причинами для розквіту ринку нелегально виробленої або ввезеної на митну територію України горілки є:

- безпроблемна доступність для споживача. Нелегальна горілка відкрито продається на ринках, у роздрібних невеликих магазинах, в Інтернеті з доставкою додому;

- низька ціна. Наприклад, при покупці 10-літрової картонної упаковки ціна на пляшку горілки 0,5 л може становити від 15 гривень;

- відсутність дієвих заходів з боку правоохоронних органів держави. Боротьба з нелегальним ринком алкогольних напоїв є безсистемною і закінчується одиничними виїзними перевітками.

У Звіті Міжнародного валютного фонду по Україні №16/25 (січень 2016 року) зазначено, що Україна має найвищий рівень споживання незареєстрованого алкоголю у світі. Більше половини сукупного обсягу споживання припадає в Україні на споживання самогону або незаконно виготовлених алкогольних напоїв.

Така частка є винятково високою за міжнародними стандартами. Відповідний показник у Білорусі, що є однією з небагатьох країн із аналогічною моделлю споживання алкоголю, становить 22 %, а у США – 6 %. В Іспанії на ринку обіг нелегального алкоголю становить 5–7 %, Італії – 5 %, Франції – 3 %, а в Австрії менше 1 %.

Така ситуація тягне за собою подвійні (негативні) наслідки: підвищує ризики споживання алкоголю та сприяє уникненню оподаткування.

За висновками Міжнародного валютного фонду така ситуація свідчить про те, що діюча в Україні система контролю за виробництвом і обігом алкогольної продукції та адміністрування акцизного податку з неї не працює.

Таким чином, підвищення рівня оподаткування алкогольної продукції, в тому числі і пива, без одночасного запровадження ефективних заходів із запобігання незаконному виробництву та ввезенню на митну територію України алкогольної продукції, призводить до значних недонадоходжень акцизного податку до державного бюджету.

Крім того, така ситуація не сприяє зміні структури споживання населенням алкогольної продукції за рахунок зменшення частки споживання міцних спиртних напоїв при одночасному зниженні

загального рівня споживання чистого алкоголю в перерахунку на абсолютний спирт, тому акцизний податок, як інструмент впливу держави на споживання товарів, шкідливих для здоров'я, недостатньо забезпечує виконання цієї функції.

Висновки. Акцизне оподаткування в Україні має істотний вплив на соціальні та економічні процеси, що відбуваються в державі.

Аналіз вітчизняного досвіду акцизного оподаткування продемонстрував, що воно є важливим інструментом, який застосовується для забезпечення необхідного обсягу бюджетних надходжень, що стає особливо актуальним в період, коли економіка держави знаходиться у кризовому стані. Впродовж останніх років спостерігається тенденція до посилення фіскальної ролі акцизного оподаткування в державі, відбулося істотне збільшення частки надходжень акцизного податку в дохідній частині бюджету.

Аналіз акцизного оподаткування продемонстрував, що ставки акцизу на підакцизну продукцію протягом останнього десятиріччя істотно зросли. Однак, незважаючи на це, їх рівень щодо більшості алкогольних напоїв є набагато нижчим, ніж у країнах ЄС.

Зростання ставок основного акцизу на алкогольні напої, збільшення мінімальних оптових і роздрібних цін на такі напої, впровадження роздрібно акцизу в період істотного зниження реальних доходів населення – усе це привело до зниження обсягів споживання алкогольних напоїв. Це, з одного боку, є позитивним моментом, оскільки споживання таких продуктів шкідливо для здоров'я. Однак зниження легальних обсягів продажу алкоголю супроводжується активізацією тіншового обороту.

Таким чином, останнім часом посилюється важливість здійснення державного контролю за обігом та реалізацією етилового спирту та алкогольних напоїв. Якщо розглядати зарубіжний досвід, то в країнах ЄС наразі впроваджена та функціонує Автоматизована система контролю за рухом підакцизної продукції (Excise Movement and Control System (EMCS)) стосовно палива, топливних виробів та алкогольних напоїв. В Україні наразі ще не створено системи їх електронного адміністрування.

Отримані дані можуть бути використанні у подальших дослідженнях з метою більш детального аналізу акцизного оподаткування та розробки прогнозів щодо його розвитку.

Список літератури

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>
2. Щодо зближення ставок акцизних зборів на спирт та алкогольні напої : директива Ради ЄС від 19.10.1992 № 92/84/ЄС [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minjust.gov.ua/45885>.
3. Звіт про результати аудиту ефективності планування та повноти надходжень акцизного податку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ac-rada.gov.ua/doccatalog/document/.../Zvit_17-6.pdf.

4. Коцук Т.В. Адаптація податкового законодавства України стосовно справляння акцизного податку до директив ЄС [Електронний ресурс]. – Режим доступу: irbis-nbuv.gov.ua/.../cgirbis_64.exe
5. Excise duty tables. Ref 1042 rev 1, January 2015. Part I. Alcoholic beverages [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/taxation/excise_duties/alcoholic_beverages/rates/excise_duties-part_i_alcohol_en.pdf.

References (transliterated)

1. Podatkovyy kodeks Ukrayiny vid 02.12.2010 # 2755-VI [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://zakon.rada.gov.ua>

2. Shchodo zbyzhennya stavok aktsyzynykh zboriv na spyrт ta alkohol'ni napoyи : dyrektyva Rady YeES vid 19.10.1992 # 92/84/YeES [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.minjust.gov.ua/45885>.
3. Zvit pro rezultaty audytu efektyvnosti planuvannya ta povnoty nadkhodzen' aktsyznoho podatku [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: www.ac-rada.gov.ua/doccatalog/document/.../Zvit_17-6.pdf.
4. *Koshchuk T.V.* Adaptatsiya podatkovoho zakonodavstva Ukrainy stosovno spravlyannya aktsyznoho podatku do dyrektyv YeS [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: irbis-nbuv.gov.ua/cgiirbis_64.exe
5. Excise duty tables. Ref 1042 rev 1, January 2015. Part I. Alcoholic beverages [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/taxation/excise_duties/alcoholic_beverages/rates/excise_duties-part_i_alcohol_en.pdf.

Надійшла (received) 02.12.2017

Бібліографічні описи / Библиографические описания / Bibliographic descriptions

Аналіз розвитку акцизного оподаткування в Україні / В.С. Сергієнко, В.В. Фітільова, Г.М. Коптева // Вісник НТУ «ХПІ». Серія: Актуальні проблеми управління та фінансово-господарської діяльності підприємства. – Х. : НТУ «ХПІ», 2017. – № 54 (1257). – С. 138-143. – Бібліогр. 5 назв. – ISSN 2304-621X.

Анализ развития акцизного налогообложения в Украине / В.С. Сергиенко, В.В. Фитилева, А.М. Коптева // Вестник НТУ «ХПИ». Серия: Актуальные проблемы управления и финансово-хозяйственной деятельности предприятия. – Х. : НТУ «ХПИ», 2017. – № 54 (1257). – С. 138-143. – Библиогр.: 5 назв. – ISSN 2304-621X.

Analysis of the development of excise taxation in Ukraine / V.S. Sergienko, V.V. Fitilova, A.N. Kopteva // Bulletin of NTU "KhPI". Series: Actual problems of management and financially-economic activity of enterprise. – Kharkiv : NTU "KhPI", 2017. – NO. 54 (1257) – P. 138-143. – Bibliogr.: 5. – ISSN 2304-621X.

Відомості про авторів / Сведения об авторах / About the Authors

Сергієнко Валерія Сергіївна – Національний технічний університет «ХПІ», м. Харків, магістрант спеціальності «Оподаткування», тел. (068)964-41-46, e-mail: lera.sergienko.1994@mail.ru

Сергиенко Валерия Сергеевна – Национальный технический университет «ХПИ», г. Харьков, магистрант специальности «Налогообложение», г. Харьков, тел. (096)856-75-37, lera.sergienko.1994@mail.ru

Sergienko Valeriya, National Technical University "Kharkiv Polytechnic Institute", Kharkiv, Master student specialty "Taxation", tel.: (096)856-75-37, e-mail: lera.sergienko.1994@mail.ru

Фітільова Вікторія Вікторівна - Національний технічний університет «ХПІ», м. Харків, магістрант спеціальності «Оподаткування», тел. (067)378-96-75, e-mail: timchenko-vika94@mail.ru

Фитилева Виктория Викторовна - Национальный технический университет «ХПИ», м. Харьков, магистрант специальности «Оподаткування», тел. (067)378-96-75, e-mail: timchenko-vika94@mail.ru

Fitileva Victoria, National Technical University "Kharkiv Polytechnic Institute", Kharkiv, Master student specialty "Taxation", tel.: (067)378-96-75, e-mail: timchenko-vika94@mail.ru

Коптева Ганна Миколаївна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту та оподаткування, Національний технічний університет «ХПІ», м. Харків, тел. (095)93-50-779, e-mail: fadeyeva.kpi@gmail.com

Коптева Анна Николаевна – кандидат экономических наук, доцент, доцент кафедры менеджмента и налогообложения, Национальный технический университет «Харьковский политехнический институт», г. Харьков, тел. (095)93-50-779, e-mail: fadeyeva.kpi@gmail.com

Koptieva Anna, Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor at the Department of Management and Taxation (National Technical University «Kharkiv Polytechnic Institute», Kharkiv), tel.: (095)93-50-779; e-mail: fadeyeva.kpi@gmail.com